

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Postboks 4710 Sluppen, 7468 Trondheim

Sentralbord: 73 19 90 00

Besøksadresse: E. C. Dahls g. 10

Saksbehandler
Oda R. Reinfjord
Oppvekst- og utdanningsavdeling

Innvalgstelefon
73199353

Vår dato
06.11.2012
Deres dato
05.09.2012

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
2012/7312-620
Deres ref.
12/3288

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

Høring - forslag til endringer i barnevernloven (forslag om endringer i finansieringsansvaret - faglig samhandling mellom stat og kommune - forslag om styrking av barns rettigheter mv.)

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag viser til Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementets høringsbrev av 5.09.12 om forslag til endringer i barnevernloven.

Fylkesmannen har gjennomgått endringsforslagene og har følgende kommentarer til forslagene.

Kapittel 8 Bedre samhandling mellom stat og kommune – endring av finansieringsform

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har en viss forståelse for forslagene om å øke den kommunale egenandelen ved kjøp av statlige tiltak og endre egenandelen til en prosentandel som i større grad avspeiler tiltakenes faktiske kostnader. Omfordelingen av ressurser fra stat til kommunal sektor, vil muligens kunne øke kommunenes handlingsfrihet og stimulere kommunene til å styrke det forebyggende arbeidet og utvikle egne barnevernstiltak. Fylkesmannen ser imidlertid grunn til å vektlegge de mange bekymringsfulle konsekvensene av forslaget.

Fylkesmannen er særlig bekymret for konsekvensene for de mindre kommunene. Dersom kommunenes egenandel ved kjøp av tiltak øker i betydelig grad, vil forslaget medføre store utfordringer for små kommuner som f.eks. får omsorgsansvaret for flere barn/en større søskenflokk. Dersom ikke midlene øremerkes, vil forslaget medføre at barneverntjenesten må konkurrere med sterke kommunale sektorer om midlene. Det er en risiko for at barneverntjenesten taper den interne konkurransen om kommunale midler. Forslaget forutsetter en ny type kompetanse hos barnevernledere, og tillegger den krevende barnevernlederrollen et tilleggsansvar.

Fylkesmannen frykter forslaget vil medføre høyere terskel for bruk av kostbare tiltak i saker der slike tiltak er til barnets beste. Vi ser faren for at faglige prioriteringer kommer til kort i konkurransen om kommunens midler. Særlig gjelder dette for lite robuste barneverntjenester og små kommuner, der for eksempel kjøp av institusjonsplass vil medføre et merkbart innhugg i kommuneøkonomien.

	Embetsledelse og administrasjonsstab	Kommunal- og beredskapsavdeling	Oppvekst- og utdanningsavdeling	Sosial- og helseavdeling	Landbruk og bygdeutvikling	Miljøvern-avdeling
Telefon	73 19 90 00	73 19 90 00	73 19 90 00	73 19 90 00	73 19 90 00	73 19 90 00
Telefaks	73 19 91 01	73 19 91 01	73 19 93 51	73 19 93 01	73 19 91 01	73 19 91 01
E-post:	postmottak@fmst.no	Internett: www.fylkesmannen.no/st		Organisasjonsnummer: 974764350		

Fylkesmannen kan vanskelig se at forslaget vil bidra til et mer «likt barnevern», uavhengig av hvor i landet barnet bor.

Fylkesmannen frykter at hensynet til logistikk og inntjening i tiltakene kan bli viktigere enn hensynet til det enkelte barns beste. Vi frykter at tiltak for et barn kan bli avsluttet før det bør, av hensyn til tiltakets inntjening. Det at Bufetat skal ha ansvar for å opprettholde et tilstrekkelig differensiert tilbud, står til dels i motstrid til at tilbudet i større grad skal styres av kommunenes etterspørsel. Vi er enige i departementets betraktning om at forslaget kan medføre at utgiftene til institusjonsdrift øker.

Fylkesmannen er enig i at det ikke er grunnlag for egne finansieringsordninger for storbyene. Storbyene må inngå i den samlede «barnevernsordningen» for å muliggjøre et tilbud med tilstrekkelig kvalitet og differensiering.

Kapittel 9 Bedre faglig samhandling mellom stat og kommune

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag støtter departementets forslag om avklaring og tydeliggjøring av kommunenes faglige ansvar i enkeltsaker. Vi støtter forslaget om at kommunene overtar totalansvaret for å utrede enkeltsaker, og at den statlige barnevernsmyndigheten skal tilby *generell* utrederkompetanse, opplæring i verktøy m.m. Fylkesmannen er skeptisk til å innføre en hjemmel for statlig barnevernsmyndighet til å kreve ytterligere utredninger fra kommunen. Fylkesmannen frykter en slik hjemmel vil begrense effekten av den ønskede ansvarsavklaringen. Fylkesmannen er enig i at statlig barnevernsmyndighet skal ha siste ord i valg av institusjonsplass. Videre støttes forslaget om å videreføre Bufetats ansvar for forskningsbaserte tiltak som MST og FFT.

Fylkesmannen ser det som nødvendig at tydelige bestemmelser for samhandling mellom stat og kommune ved valg av institusjonsplass for det enkelte barn, nedfelles i forskrift. Dette bl.a. for å begrense ulik praksis mellom regionene.

Kapittel 10 Barnevernlovens regler om organisering av statlig barnevernsmyndighet

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag støtter departementets forslag om å endre barnevernloven slik at den i større grad gjenspeiler den faktiske organiseringen av statlig barnevernsmyndighet.

Kapittel 11 Barnevernlovens regulering av kommunens og statens økonomiske ansvar for barneverntiltak

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag støtter departementets forslag om endringer i bvl. § 9-4 og § 9-5. Endringene tydeliggjør statens og kommunenes økonomiske ansvar. Fylkesmannen forventer at ved en endring av finansieringsform vil det være behov for forskrifter om betalingsordningen og for kommunens egenbetaling. Fylkesmannen støtter departementets forslag om forskriftshjemmel i §§ 9-4 og 9-5.

Kapittel 12 Lovfesting av forsvarlighetskrav i barnevernloven

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag støtter fullt ut forslaget om å innføre en lovbestemmelse om forsvarlighetskrav i barneverntjenesten.

Kapitel 13 Barns rett til medvirkning og barns mulighet til å ha en særskilt tillitsperson

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag mener det er behov for å tydeliggjøre barns rett til medvirkning i barnevernets arbeid. Vi støtter departementets understrekning av at medvirkning må forstås som en prosess og ikke noe som kan ivaretas gjennom en "engangssamtale" med barnet. Vi mener det er positivt om dette kommer fram i selve lovbestemmelsen.

Forslaget om å lovfeste barnets anledning til å ha med en person som barnet har særlig tillit til, spesielt i saker der barnevernet har overtatt omsorgen, må etter Fylkesmannens syn, klargjøres. Det må bl.a. tydeliggjøres når i saksprosessen mot omsorgsovertakelse dette skal inntre og hvilken rolle tillitspersonen skal ha i forhold til barnets talsperson i fylkesnemndssaker, saksbehandleren i barneverntjenesten og barnets foreldre. Fylkesmannen mener det bør drøftes nærmere hvor mange personer et barn skal måtte forholde seg til, og hvilke roller og oppgaver de ulike aktørene skal ha. Et barn under omsorg som bor i fosterhjem, har også en tilsynsfører å forholde seg til.

Kapittel 14 Begrepsbruken i barnevernloven

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag mener det er riktig med en gjennomgang av begrepsbruken i barnevernloven. Begrepene «fosterhjem/ fosterbarn/ fosterforeldre», «institusjon» og «barn med alvorlige atferdsvansker» fremstår som dårlig tilpasset vår tid. Begrepene er godt innarbeidede, og det vil trolig ta tid å implementere nye begrep i vanlig språkbruk. Fylkesmannen mener det er fornuftig å gjennomføre begrepsendringen i forbindelse med en større endring av barnevernloven.

Kapittel 15 Hjelpetiltak for barn og barnefamilier

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag støtter forslaget om å endre bvl. § 4-4. I forbindelse med tilsyn med de kommunale barneverntjenestene ser Fylkesmannen at det fortsatt er utbredt med iverksettelse av kompensierende hjelpetiltak, og at det i flere tilfeller ikke evalueres og sikres at hjelpetiltaket bidrar til en positiv utvikling. Fylkesmannen mener det er av stor betydning at tiltakene som iverksettes bidrar til bedring av barnets og familiens situasjon og at tiltakene som settes inn i hjemmet, i større grad bør være av strukturendrende karakter.

Den foreslåtte bestemmelsen pålegger barneverntjenesten å klargjøre hva som er formålet med hjelpetiltaket og rette oppmerksomheten mot hva som er ønsket virkning av tiltaket. Fylkesmannen mener den foreslåtte bestemmelsen vil gi bedre grunnlag for evaluering av om tiltak har effekt og medfører positiv endring hos barn og familie.

Fylkesmannen mener det er en viktig presisering at det å yte økonomisk bistand til utsatte barn og familier er en oppgave som fortrinnsvis ligger hos arbeids- og velferdsforvaltningen (NAV). Ansvaret for å ivareta barn som vokser opp i lavinntektsfamilier er presisert i den nye loven om sosiale tjenester i NAV.

Kapittel 16 Regulering av institusjoner med behandlingshjem

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag mener innføringen av begrepet «oppfølgingsenhet» bidrar til unødvendig uklarhet og fare for ansvarsforvirring. Fylkesmannen ser ikke nødvendigheten av å innføre et nytt begrep/nivå i denne sammenhengen. Slik Fylkesmannen forstår forslaget, må institusjonen selv kunne bestemme egen organisering så lenge institusjonen har et avklart system for, og faktisk gjennomfører, forsvarlig oppfølging av barna, opplæring av ansatte med mer. Dette gjelder slik Fylkesmannen ser det, uavhengig av om enheten er en del av en tradisjonell institusjon, eller er et enkeltstående senter for flere behandlingshjem.

Fylkesmannen vil benytte anledningen til å rette søkelyset mot situasjonen knyttet til fosterhjem generelt. I dag er det mange ulike ordninger og benevelser som bl.a. familiehjem, beredskapshjem, behandlingshjem, ungdomsfosterhjem, statlige og private fosterhjem. Vi opplever at det er forvirring i sektoren i forhold til hvem som har ansvar for hva. Vi ser bl.a. plasseringskommuner som ikke kontakter fosterhjems kommunen for godkjenning før plassering, og fosterhjems kommuner som ikke blir orientert, verken av institusjon eller plasseringskommune, om at det er etablert fosterhjem med tilknytning til en institusjon i kommunen. Bufetats ansvar for å skaffe fosterhjem har også bidratt til usikkerhet om hvem som har ansvar for godkjenning av fosterhjem. Fylkesmannen ser bl.a. at det har oppstått uenighet mellom Bufetat og kommuner om ansvar for å innhente politiattest fra fosterforeldre. Fylkesmannen mener det er behov en gjennomgang av de ulike løsningene med klargjøring av ansvar og oppgaver.

Fylkesmannen ser med en viss bekymring på antall avbrutte fosterhjems-plasseringer. Vi stiller oss spørsmål om dette skyldes kommunens (og institusjonens) oppfølgingskompetanse, kvaliteten i godkjenningsarbeidet eller om fosterhjem brukes i saker der det fra første stund burde vært valgt forsterkede tiltak eller institusjonsplassering. Fylkesmannen ønsker seg en nasjonal oppmerksomhet på området med for eksempel kartlegging av avbrutte fosterhjems-plasseringer m.m.

Kapittel 17 Forslag om styrking av barneverntjenestens oppfølging av barn under og etter varetekt og straffegjennomføring

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag støtter forslag til endring i bvl. § 3-5 om å forplikte barneverntjenesten til oppfølging av barn under 18 år som sitter i varetekt eller soner fengselsstraff. Fylkesmannen støtter også forslaget om oppfølging utover 18 år for disse barna, jf. forslag til endring av bvl. § 1-3, annet ledd.

På spørsmål om hvilken kommune som skal følge opp, mener Fylkesmannen at hovedregelen i bvl. § 8-1 også må gjelde for barneverntjenestens forpliktelser etter bvl § 3-5. Det er imidlertid nødvendig med en presisering av hva som er å forstå som «oppholdskommune» i disse tilfellene. Formuleringen «oppholdskommunen ved pågripelsen» er ikke tilstrekkelig klargjørende, slik Fylkesmannen ser det.

Kapittel 18 Samvær med søsken etter omsorgsovertakelse

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag støtter forslaget om å lovfeste at fylkesnemnda i vedtak om omsorgsovertakelse også skal ta stilling til spørsmålet om samvær

mellom søsken, jf. forslag til endring av bvl. § 4-19. Dette blir en viktig tydeliggjøring av rettigheter som barn har i kraft av Barnekonvensjonens bestemmelser.

Fylkesmannen mener at en styrking av barn og søskens rettighet til å ha samvær uavhengig av samværsordning med biologiske foreldre, er av stor betydning både på kortere og lengre sikt. Fylkesmannen støtter departementets definisjon på søsken, der også halv søsken, stesøsken og fostersøsken inkluderes i definisjonen.

I forhold til økonomiske og administrative konsekvenser viser departementet til at forslaget ikke fører til flere prosesser for fylkesnemnda, og at søskensamvær også i dag skal vurderes i saker om omsorgsovertakelse. Departementet legger til grunn at forslaget ikke vil ha økonomiske og administrative konsekvenser av betydning. Fylkesmannen deler ikke dette syn. Vi mener lovendringen vil føre til økt bevissthet og økte antall søskensamvær. Av ulike årsaker kan søsken få omsorgsbaser med stor geografisk avstand. Dette kan være ressurskrevende for den enkelte barneverntjeneste.

Kapittel 19 Barneverntjenestens ansvar for å følge opp barnet etter en omsorgsovertakelse

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag støtter departementets forslag om å presisere kommunens ansvar for oppfølging av barn under omsorg. Forståelsen av «et løpende og helhetlig ansvar for oppfølging av barnet» i forslag til bvl. § 4-16 må tydeliggjøres i forskriften.

Kapittel 20 Tilsyn og kontroll med barn i fosterhjem

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag er enig i at dagens tilsynsførerordning må endres. Det er behov for et løft i forhold til rekruttering, og det må sikres kontinuitet og stabilitet blant tilsynsførerne. Forslaget om å gi kommunen som sådan ansvaret for ordningen, kan muligens være ett tiltak for å sikre at tilsynsførere rekrutteres og kan utføre oppgaven over lengre tid slik at barna unngår hyppig skifte av personer. Fylkesmannen betviler imidlertid at forslaget er tilstrekkelig til å skape den nødvendige endring. Slik Fylkesmannen ser det, vil spesielt små kommuner fremdeles ha store rekrutteringsproblemer.

Fylkesmannen tror det må stilles en forventning overfor kommunene om større grad av profesjonalisering av tilsynsførerrollen, f. eks at kommuner oppretter stillinger/delstillinger for tilsynsførere, og/eller lar andre som har ansvar/arbeid med barn, ha tilsynsføreroppdrag som en del av sin stilling i kommunen. Fylkesmannen legger til grunn at høyere godtgjøring for utført tilsynsoppdrag, vil bidra til bedre rekruttering og kontinuitet. Økt grad av profesjonalisering kan imidlertid gjøre det vanskelig å oppfylle barns ønske om en bestemt person som tilsynsfører.

Fylkesmannen mener det er behov for å styrke tilsynsførers myndighet og påvirkningskraft gjennom tydelige bestemmelser i barnevernloven eller fosterhjemsforskriften. Fylkesmannen mener at innholdet i tilsynsførers oppgave og rolle må tydeliggjøres, og sees i sammenheng med oppgaver for en eventuell tillittperson, jf. forslaget i høringsnotatets kap. 13.

Fylkesmannen ser at kommunene praktiserer ulike ordninger når det gjelder godtgjøring. I og med at det er fosterhjemskommunen som oppnevner tilsynsfører og omsorgskommunen som betaler for oppdraget, opplever en og samme tilsynsfører for flere barn i en kommune helt ulik avlønning ut fra hvilken kommune som har omsorgsansvaret. Fylkesmannen ser at både tilsynsførere og kommuner opplever dette som en unødvendig komplisert ordning.

Innholdet i tilsynsoppdraget vil være viktig for å kontrollere hvordan barnet følges opp. Det kreves kunnskap om barn, barns utvikling og behov, med mer. Tilsynsførere må få opplæring og bli bevisstgjort rollen som tilsynsfører. Fylkesmannen støtter departementets forslag om å gjøre kommunen ansvarlig for opplæring og veiledning.

Fylkesmannen mener at kommunens ansvar for tilsyn med barn i fosterhjem må kontrolleres ofte og at det må føres tilsyn med at kommunene til enhver tid forholder seg til sine pålagte oppgaver. Fylkesmannen støtter departementets forslag om å sikre et effektivt tilsyn med at kommunene oppfyller sine plikter gjennom å styrke fylkesmennene med flere stillinger.

Kapittel 21 Endring av tilsynsforskriftens krav til årlig systemrevisjon av barneverninstitusjon

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag støtter fullt ut forslaget om å erstatte dagens krav til årlig systemrevisjon med barneverninstitusjoner, med en plikt for tilsynsmyndighetene til regelmessig å vurdere behovet for å føre tilsyn med hver enkelt institusjon. Fylkesmannen støtter forslaget om at den regelmessige vurderingen skal baseres på en risiko- og sårbarhetsvurdering og at det ikke stilles metodespesifikke krav til tilsynet.

Kapittel 22 Tilsyn med statlige barneverntjenester

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag støtter endringsforslaget i bvl. § 2-3 b, fjerde ledd. Fylkesmannen mener det er hensiktsmessig at tilsynsbestemmelsen utformes som en "kan-regel" for å understreke at tilsynsmyndigheten kan utøve stor grad av skjønn i spørsmålet om når og hvordan tilsynet skal utøves. Forslaget om å gi tilsynsmyndigheten hjemmel til å utøve lovlighetstilsyn overfor de statlige *ulovfestede* oppgavene, virker umiddelbart noe motsetningsfullt. Dette gjelder selv om det i høringsnotatet understrekes at den foreslåtte tilsynsbestemmelsen skal ses i sammenheng med det foreslåtte forsvarlighetskravet i barneverntjenesten. Slik Fylkesmannen ser det, forutsetter dette forslaget tydelige presiseringer i merknadene til bestemmelsen for å sikre en felles og riktig lovforståelse.

Kapittel 23 Presisering av barnevernloven § 8-4 om oppholdskommunens ansvar for å reise sak for fylkesnemnda

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag støtter fullt ut den foreslåtte presisering av barnevernloven § 8-4.

Kapittel 24 Beregning av plasseringstid ved vedtak etter barnevernloven § 4-24

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag mener, i likhet med departementet, at dersom et midlertidig vedtak er fattet med henblikk på det etterfølgende endelige vedtaket, er det naturlig å anse den faktiske plasseringstiden etter det midlertidige vedtaket, som en del av den totale plasseringstiden.

Fylkesmannen mener at forslaget er en nødvendig presisering for å sikre lik praksis og lik behandling for de barn dette gjelder. Fylkesmannen støtter forslag til endring av barnevernloven § 4-25, annet ledd.

Kapittel 25 Fristen for å bringe fylkesnemndas vedtak inn for domstolen
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag støtter departementets forslag om å harmonisere regelen om frist for å prøve fylkesnemndas vedtak for tingretten med tvistelovens hovedbestemmelse om ankefrist for sivile saker.

Med hilsen

Lasse Arntsen (e.f.)
utdanningsdirektør

Oda R. Reinfjord
seniorrådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.